

Nr 16.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1917 kl. 3 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 16, i anledning av herrar Bolanders och Lundblads motion, nr 243, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående indragning till statsverket av allmänna åklagare m. fl. tillkommande andelar i böter och beslagtagna egendom.

Uti en inom andra kammaren avgiven och till kammarens femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 243, hava herrar *Bolander* och *Lundblad* hemställt, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen

Motionen.

dels framlägga förslag till sådan förändring av nu gällande författningar, att de andelar i böter och beslagtagna egendom, som för närvarande tillfalla allmän åklagare och beslagare, indragas till statsverket eller med andra ord tillfalla kronan,

dels ock taga i övervägande, huruvida icke även de bötesandelar, som enligt vissa författningar tillfalla kommuner m. fl., må till statsverket indragas.

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet vill erinra om, att andra kammarens femte tillfälliga utskott vid 1916 års riksdag haft under behandling en motion av herr *Lundblad*, som inriktade sig på önskemålet om avskaffande av den andel i ådömda böter och beslagtagna egendom, som enligt vissa författningar tillkommer åklagare, och att utskottet då avgav följande utlåtande:

Utskottet.

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 13 saml. 5 avd. 9 häft. (Nr 16.)

Utskottet får då först påpeka, hurusom någon andel i böter icke tillkommer åklagare för åtal enligt allmänna strafflagen, vilken ju omfattar alla de brott och förseelser, som förgripa sig på allmän moral och hävdvunnen rättsuppfattning. Å detta område förekommande rättskränkningar anses vara så tydligt framträdande för envar, att någon väckelse till beivran av dem ej ansetts erforderlig. Beträffande den stora mängden av andra lagar och författningar, vilkas efterlevnad ansetts böra tryggas genom ansvarsbestämmelser, innehålla de flesta icke heller några bestämmelser om andel i böter eller beslagtagen egendom, uppenbarligen emedan de överträdelser, varom här är fråga, äro sådana, att de mer eller mindre ådraga sig den allmänna uppmärksamheten. Vad däremot angår övriga överträdelser eller dem, som motionen åsyftar och som hänföra sig till ett avsevärt antal författningar, merendels tillkomna på administrativ väg, synas däri förekommande bestämmelser om bötesandelar m. m. hava tillkommit med hänsyn till arten av samma överträdelser och nödvändigheten att med anledning därav sporra vederbörande till beivran. En stor del av de överträdelser, varom här är fråga, hänföra sig till författningar, som tillkommit i socialt syfte och avse skapande av ordning, trevnad och säkerhet inom samhället. Dessa förseelser framträda icke så öppet som andra och äro oftast mycket obetydliga, varav ju torde följa, att deras upptäckande är förenat med vissa svårigheter. Det har ansetts ytterligt viktigt, att vederbörlig beivran sker å detta område, ty om också ett fall av överträdelse i och för sig icke äger någon vidare betydelse, så kan detta fall, om det ej beivras, draga med sig en mångfald fall av samma slag, vilka tillsammans kunna förorsaka svåra skador. Den ekonomiska fördel för åklagaren, som alltså förbundits med åtal enligt hithörande författningar till tryggande av deras efterlevnad, har ansetts så mycket mer påkallad, som ett ingripande från åklagarens sida mot sådana överträdelser ofta är förenat med personligt obehag, vilket i synnerhet torde vara fallet, då överträdelserna stå i något sammanhang med utövande av lovligt yrke eller näring.

De författningar, varom här är fråga, röra sig emellertid icke blott på det sociala området. Några av dem avse tillvaratagande av vissa statens intäkter, såsom tull- och stämpelmedlen. Hit höra även de författningar, som stadga förbud mot utförsel ur riket av vissa varor. Att med åtal enligt dessa författningar förbundits ekonomisk fördel för åklagare eller beslagare, beror uppenbarligen på dels den synnerliga vikten av de intressen, varom det här rör sig, samt dels på svårigheten i fråga om förseelsernas upptäckande.

Utskottet behjärtar väl den tanke, som ligger till grund för motio-

nen, och vill även medgiva, att nu gällande bestämmelser å ifrågavarande område kunna, på sätt i motionen antytts, föranleda ingripande från åklagares eller andra vederbörandes sida i ett eller annat fall, då sådant icke lämpligen bort ifrågakomma, men finner i övrigt de skäl, vilka enligt vad ovan antytts ligga till grund för samma bestämmelser, vara i stort sett bärande.

Utskottet anser sålunda, att — med undantag dock för några enstaka författningar — ett avskaffande av åklagares och med dem likställdas rätt till andel i böter och beslagtagna egendom skulle vara till men för dithörande författningars vederbörliga efterlevnad.

Med anledning härav och då med hänsyn till motionens allmänna avfattning anledning saknas att närmare angiva eller undersöka de antydda undantagsfallen, hemställer utskottet, att förevarande motion icke måtte föranleda till någon andra kammarens åtgärd.»

Rörande den princip, som ligger till grund för den åklagare och beslagare tillerkända rätten i vissa fall till andel i böter och beslagtagna egendom, får utskottet åberopa de vid 1916 års riksdag av utskottet angivna skälen, vilka icke genom vad i motionen anförts torde vara vederlagda. Utskottet kan i följd härav icke vara med om att, på sätt i motionen yrkas, uttala sig för ett indragande till staten av berörda andelar i *alla* de fall, där sådana utgå.

Emellertid har utskottet redan år 1916 medgivit, att ett sådant indragande skulle kunna äga rum utan olägenhet beträffande vissa författningar. Utskottet, som fortfarande har samma uppfattning, har därjämte icke kunnat undgå att finna, att, på sätt i motionen angives, maximibeloppet av de vederbörande tillkommande andelarna skulle i vissa fall kunna avsevärt begränsas. Vid sådant förhållande finner utskottet en utredning i vad mån ett sådant indragande eller en sådan begränsning skulle kunna äga rum böra ifrågasättas.

Motionärernas yrkande om utredning för avskaffande av kommuners och menigheters eller liknande institutioners bötesandelar kan utskottet däremot ej biträda, då några olägenheter av lagstiftningen å detta område icke påvisats.

Med anledning härav får utskottet hemställa,

1) att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande, i vad mån nu gällande författningar kunna sålunda ändras, att åkla-

gare och beslagare tillkommande andelar i böter och beslagtagna egendom indragas till kronan, ävensom i vad mån bötes- och beslagsandelar i de fall, där de efter prövning möjligen anses böra bibehållas, må kunna till beloppet begränsas;

2) samt att motionärernas yrkande, att även kommuners m. fl. bötesandelar måtte indragas till kronan, icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 maj 1917.

På utskottets vägnar:

GUNNAR LÖWEGREN.

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet hava närvarit: herrar Löwegren, Wikström, Åkerlindh, Bengtsson i Göteborg, Thore, Persson i Tofta, Sundberg och Julin.

Reservation

av herrar *Wikström*, *Bengtsson* i Göteborg och *Persson* i Tofta, som anført:

•I likhet med motionärerna anse vi det synnerligen olämpligt, att åklagare och beslagare erhålla andel i böter och beslagtagna egendom. Åklagaremaktens utövare äro avlönade tjänstemän, som skola göra sin plikt med samma nit oavsett den egna fördel, som kan vara att vinna med utgången av ett mål, och för åklagaren bör det endast vara handlingens brottslighet och förhållandet till gällande lag, som är det avgörande och bestämmande för hans ingripande.

Såsom det nu är bibringas allmänheten ofta den uppfattningen, att åklagaren beivrar vissa lagöverträdelser uteslutande eller huvudsakligast, därför att han vill komma i åtnjutande av bötesandelarna. Detta kan icke

vara ägnat att höja åklagarens anseende eller respekten för hans åtgöranden.

Vidare torde icke kunna bestridas, att såsom avlöningsförmåner betraktade bliva bötesandelar och andelar i beslagtaget gods synnerligen ojämnt och orättvist fördelade.

Vi anse sålunda, att åklagares och beslagares andel i böter och beslagtaget gods är något principiellt förkastligt, men då försiktigheten torde bjuda att, innan sådana andelar slopas över hela linjen, företaga en undersökning, huruvida de på något enstaka område kunna vara berättigade, ha vi förenat oss med utskottet i dess hemställan under punkt 1.

Vad åter angår det förhållandet, att bötesandelar enligt vissa författningar tillfalla kommuner m. fl., så kunna vi icke finna några vägande principiella betänkligheter häremot, och då vi vidare icke heller försport några som helst olägenheter härav, så hava vi även ansett oss kunna biträda utskottets hemställan under punkt 2.»
